
*Ліна Жураковська,
головний консультант,
Національного інституту стратегічних досліджень*

БІОЕНЕРГЕТИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ АГРОСЕКТОРУ УКРАЇНИ: МОЖЛИВОСТІ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Біоенергетичний потенціал аграрного сектору України є важливим ресурсом для забезпечення енергетичної незалежності та сталого розвитку. Використання біомаси дозволить зменшити залежність від традиційних енергетичних ресурсів та сприятиме переходу до більш стійких та екологічно безпечних джерел енергії.

На сьогодні найбільший енергетичний потенціал мають такі види біомаси як сільськогосподарські залишки (первинні – утворені в полі в процесі збирання врожаю, вторинні – утворені на підприємствах при переробці врожаю, гній тварин) та енергетичні рослини (для отримання твердого біопалива та біогазу). Водночас, у перспективі існує значний потенціал розширення переліку джерел сировини завдяки використанню побічних продуктів та відходів харчопереробної галузі (цукрових, спиртових, пивних, борошномельних, круп'яних, олійно-екстракційних, м'ясопереробних, виноробних заводів тощо), твердих побутових відходів (сміттесортувальних станцій, підприємств комплексної механо-біологічної обробки твердих побутових відходів), стічних вод та їхніх осадів з міських очисних споруд та локальних очисних споруд промислових підприємств, покривних культур, вирощених після або до отримання основного врожаю тощо.

Загалом економічно доцільний енергетичний потенціал біомаси в Україні становить близько 20-25 млн т у.п./рік [1]. Біомаса - біологічно відновлювальна речовина органічного походження, що зазнає біологічного розкладу (відходи сільського господарства (рослинництва і тваринництва), лісового господарства та технологічно пов'язаних з ним галузей промисловості, а також органічна частина промислових та побутових відходів). Перевагами біомаси як палива є, насамперед, відновлювальний характер, низька зольність, збереження рівноваги вуглекислого газу в атмосфері.

Наразі зі всієї біоенергії, що виробляється в Україні, близько 70% отримують саме з твердої біомаси шляхом її спалювання. Ще 15% виробляється у вигляді біогазу та близько 15% припадає на рідкі біопалива типу біодизеля та біоетанолу [2].

Перелік видів сировини, що використовується в Україні для виробництва біогазу, обмежується 5 основними видами: гній свиней, гній ВРХ, послід курячий, жом цукрових буряків та силос кукурудзи. При цьому, за оцінкою UABIO [3], загальний потенціал гною ВРХ використовується орієнтовно на 4%, гною свиней – на 6%, посліду

– на 1%, жому – на 20%. Використання потенціалу інших видів сировини для виробництва біогазу не перевищує 1-2%. Оцінений потенціал виробництва біометану обсягом близько 10 млрд м³ /рік є достатнім, щоб повністю покрити довоєнні потреби в імпортованому природному газі та частково – потреби в моторних паливах.

Наразі національні компанії активно працюють над проєктами з виробництва біометану та його інтеграції в газотранспортну систему. У вересні 2024 р. в Україні запрацював перший біометановий завод групи компаній Vitagro, у листопаді - другий завод компанії Галс Агро. На сьогодні ці два заводи закачують біометан до підземних газових сховищ і накопичили там уже понад 1 млн кубометрів. За даними Біоенергетичної асоціації України [4], у 2025 р. очікується запуск ще щонайменше п'яти заводів, що може довести виробництво до більш ніж 100 млн кубометрів на рік.

Налагодження виробництва біометану здатне суттєво знизити енергозалежність України завдяки його використанню для комбінованого виробництва електроенергії і тепла, теплопостачання, у промисловості (сировина для хімічного виробництва - азотних добрив, метанолу, аміаку тощо) та транспорті (моторне паливо). Значними є також можливості для його експорту завдяки розвиненій газотранспортній мережі України.

Більш ширше використання біоенергетичного потенціалу агросектору дозволить частково замінити традиційні види енергії альтернативними як на національному, так і на місцевому рівнях споживання, забезпечуватиме якісні зрушення у структурі виробництва і споживання енергетичних ресурсів в Україні зі зростанням частки сталих екологічно чистих видів енергоносіїв, що сприятиме гарантуванню надійного енергозабезпечення громад, зміцненню енергетичної безпеки держави.

Література

1. Біоенергетика. URL: <https://saee.gov.ua/uk/ae/bioenergy>
2. Теплова альтернатива: біомаса поступово заміщує природний газ. URL: <https://ua-energy.org/uk/posts/naturalna-alternatyva-biomasa-postupovo-zamishchuie-pryrodnyy-haz>
3. Аналітична записка №29 Біоенергетичної асоціації України “Перспективи виробництва біометану в Україні”. URL: <https://uabio.org/wp-content/uploads/2022/09/UA-Position-paper-UABIO-29.pdf>
4. Перший мільйон. Навіщо Україна нарощує виробництво біометану та що це таке. URL: <https://www.rbc.ua/rus/news/pershiy-milyon-navishcho-ukrayina-naroshchue-1736684068.html>

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
КАФЕДРА ЕКОНОМІЧНОЇ ТЕОРІЇ**

**МАТЕРІАЛИ ДОПОВІДЕЙ
МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ**

**РОЗВИТОК БІОЕНЕРГЕТИЧНОГО
ПОТЕНЦІАЛУ В СІЛЬСЬКОМУ
ГОСПОДАРСТВІ**

07 - 08 березня 2025 р.

м. Київ

УДК 620.9:63

Розвиток біоенергетичного потенціалу в сільському господарстві: матеріали доповідей Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ., 07-08 березня 2025 р.). – К.: Видавництво «Наукова столиця», 2025 – 172 с.

Відповідальний за випуск д. е. н., професор **М. П. Талавира**

Відповідальність за достовірність матеріалів несуть автори.

© Національний університет біоресурсів і
природокористування України, 2025